

Vidék

Magazin

Country
Magazine

KAP reform fordulat
Megvan a várva-várt egyezség

Brüsszeli támadás
Bedurvult az LGBTQ lobbi

Öntözési közösségek
Sorra alakulnak, segíti őket az NFK

Vitafort: K+F és innováció
Jövőbe mutató projektek

XI. évfolyam | 2021. nyár • www.videkmagazin.hu
Ár: 2200 Ft | Előfizetőknek: 2000 Ft | Külföldön: 8 € / 36 Lei / 840 Dinar

Interjú Feldman Zsolt
államtitkárral

Agrárpolitika
és vidékfejlesztés

21.003

9 1772062490006

Fókuszban az agrárpolitika és a vidékfejlesztés

Az agrárminiszterek ésszerű keretek között rugalmasak, szeretnének megállapodást kötni az uniós agrárpolitikáról – mondta még a megállapodás előtt készült interjújában Feldman Zsolt, az Agrárminisztérium mezőgazdaságért és vidékfejlesztésért felelős államtitkára. Beszült arról is, hogy mire lehet számítani a vidékfejlesztési pályázatok esetében, hogyan lehet élhetőbb a vidéki Magyarország.

Írta: Tóth László Levente

– Nagy István agrárminiszter úr nyilatkozott arról, hogy hiába tartottak két napon és két éjszakán át a május végi brüsszeli egyeztetések, akkor befagytak a tárgyalások. Az interjú készítésekor nincs megállapodás az új Közös Agrárpolitikáról (KAP), illetve sikertelen megvédeni Brüsszelben a magyar gazdákat egy rossz megállapodástól. Miről is van pontosan szó és mire lehet számítani?

– Alapvető célunk, hogy a termelők kiszámítható módon megkapják az őket

megillető agrártámogatásokat 2023 és 2027 között is. Május végén úgy mentünk Brüsszelbe az agrárminisztereket tömörítő Mezőgazdasági és Halászati Tanács ülésére, hogy megállapodunk. Most nem az agrárminiszterek közötti megállapodásról beszélek elsősorban, hanem a miniszterek tanácsa és az Európai Parlament (EP) közöttiről. A Mezőgazdasági és Halászati Tanács azonban nem jutott egyességre az EP-vel. Pedig három év után e két intézmény közötti megállapodás zárná le végére a

KAP tartalmi szabályaira vonatkozó tárgyalásokat. Ez a megegyezés május végén nem sikerült, sajnos olyan javaslatok kerültek az asztalra, amelyek egyöntetűen elutasításra kerültek az összes európai uniós agrárminiszter részéről. Most abban bízunk, hogy a következő, június végi luxemburgi fordulón ezt az egyezséget sikerül tető alá hozni. Hiszen az az érdekünk, hogy a 2023. január 1-ig hátralévő időben – amikortól „élesben” el kell, hogy induljon az új rendszer – legyen elég időnk arra, hogy

a stratégiai tervünket véglegesítsük, az Európai Bizottsággal (EB) végigtárgyaljuk és a szükséges szabályozást utána ehhez hozzáillesszük. A gazdálkodóknak pedig legyen elég idejük és módjuk felkészülni, megismerni, megtanulni az új kereteket és úgy ráfordulni 2023-ra, hogy minden tekintetben tényleg felkészülten tudjunk belevágni az új ciklusba.

– Brüsszelben nem Magyarország volt a renitens, hiszen nem egyedül állt ellen az EP-nek, hanem a többi uniós agrárminiszterrel együtt, közösen utasítottak el egy rossz alkut. Az EP ugyanis nem fogadta el az agrárminiszterek kompromisszumos javaslatait, sőt a mezőgazdaság szempontjából a gyakorlatban végrehajthatatlan megoldásokkal állt elő. Olyan terhet akartak ránk erőltetni, ami egyértelműen a gazdák érdekeivel ellentétes. Miközben egyensúlyt kell teremteni a versenyképességi és a klímavédelmi célok között is, mert teremtett világunkért felelősséggel tartozunk – miniszter úr ezt is számos alkalommal hangsúlyozta.

– Egy megszokott tárgyalás általában úgy néz ki, hogy a felek megpróbálnak kompromisszumot kötni, ha van egymástól valamilyen távolságban lévő tárgyalási álláspont. Ilyenkor a megegyezés általában úgy történik, hogy a két fél álláspontja közeledik egymáshoz. Amennyiben az egyik fél – esetünkben most az EP, mögötte az EB a szakmai, szakpolitikai munkájával –,

nem közelítő, hanem éppenséggel az agrárminiszterek közösségétől, álláspontjától távolodó javaslatokat fogalmaz meg lényegében az utolsó pillanatban, más esetben sem segíti a megállapodást, most sem segítette. Ezt a tárgyalási módszert nem tudta elfogadni az agrárminiszterek közössége.

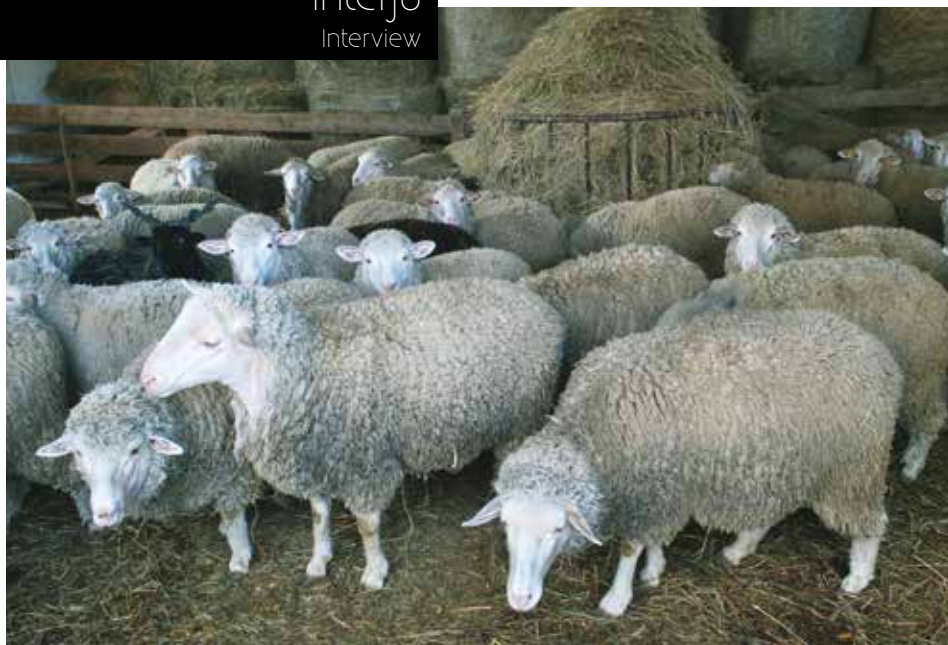
– Egy példával lehetne esetleg szemléltetni, hogy mi volt a nézeteltérés oka, illetve a legmarkánsabb véleménykülönbség? Számomra egyáltalán nem világos hogy miként történhet egyáltalán ilyen szembenállás, hiszen előzetes háttéregyeztetések az ilyesfajta paktumok előtt is nyilvánvalóan történnek.

– Az uniós jogalkotás és az ezt lezáró tárgyalások ilyen esetben a gyakorlatban úgy zajlanak, hogy ülésezik a Mezőgazdasági és Halászati Tanács és döntést hoz a javaslatokról. Az éppen az uniós elnökséget ellátó portugálok pedig ennek az agrárminiszterek által kidolgozott javaslatcsomagnak a képviselőjével tárgyalnak egy úgynevezett trilógus keretében az EP-vel és az EB-vel és megpróbálják az említett javaslatokat érvényesíteni. Ez tehát a helyszínen is zajló tárgyalás-sorozat, éppen ezért nem reggeltől délutánig tart, hanem inkább reggeltől hajnalig, majd utána újra kezdődik, mivel egy nagyon intenzív és hosszú, egymással szinte párhuzamosan zajló folyamatok sorozata. Éppen ezért ott helyben kell álláspontot kialakítani, döntéseket hozni arról, hogy egy-egy javaslatem

elfogadható-e vagy nem, összességében mérlegelve az előnyöket és a hátrányokat. Eldönteni, hogy adott esetben kompromisszumként valami Magyarország vagy bármely más tagállam számára vállalható-e. Brüsszelben lényegében főleg a környezet- és klímavédelmi intézkedések mértéke tekintetében kerültek váratlanul az asztalra javaslatok. Amelyek például arra vonatkoztak, hogy a valóban kisméretű gazdaságok tekintetében milyen ilyen típusú, azaz környezet- és klímavédelmi intézkedést várna el az uniós agrárpolitika. Tehát akár vetésforgóban, termény diverzifikációban terhelünk-e ezekre a kisebb gazdaságokra szigorúbb előírásokat, mint a mostaniak, vagy nem?

– Hiába sikerült tehát megvédeni már meg ősszel a kisgazdaságokat a termelésüket nehezítő javaslatoktól, azok most újra felbukkantak?

– Előkerült például, hogy mennyit kell költenünk a közvetlen támogatások keretében agro-ökológiai alapprogramra, 20 vagy 30 százalékát ezeknek a forrásoknak? Nagyon nem mindegy. (Az interjú után tartott informális lisszaboni találkozón, amellyel külön cikkben foglalkozunk, ez ügyben közeledtek az álláspontok – a szerk.) De ugyanígy éles konfrontációt váltott ki, hogy az utolsó pillanatban is olyan javaslatok jöttek, amelyek üzemszinten, tehát gazdálkodói szinten jelentős kötelező területkivonást jelentenének a termelésből, lényegében parlagon tartási

kötelezettséggel. Tagállami szinten is jelentős, összesített termelésből kivonási kötelezettség került az asztalra. A javaslattevők oldaláról minden bizonnyal az állandó gyepek kategória kezelésének mintája tűnhetett fel célként. Ez ugyanis nevéből is adódóan egy jól meghatározható növényi kultúra, amely nem változó, nem vándorol a területre, míg a nem művelt területek esetében a gazdálkodó évről-évre optimalizálja a termelési gyakorlatát. Mindenesetre úgy érzékeltük, hogy részben a módszert – amelynek révén utolsó pillanatban még nem „közelítő”, hanem szigorító javaslatok kerültek az asztalra –, részben pedig a javaslatok tartalmát – már nem tudta az agrárminiszterek közössége elfogadni. Utóbbiakat azért, mert ellene ment annak, amit mi mindig is mondunk, mivel a versenyképességi és környezeti szempontok egyensúlyát borító javaslatok születtek. Rossz kompromisszumot senki nem akart kötni, illetve tulajdonképpen ez nem egy kompromisszumos javaslat volt.

– Mi várható június végén? A tervezett luxemburgi tárgyaláson Brüsszelnek kell majd hátralépni, mert a miniszterek nem fognak?

– Már októberben született egy, az agrárminiszterek álláspontját rögzítő, kompromisszumos szöveg az agrárminiszterek tanácsülésén. A május végi brüsszeli tárgyaláson is volt hajlandóság további kompromisszumok

tételére az EP felé. Tehát tulajdonképpen előzetesen elfogadtunk már egy olyan dokumentumot, amely további ilyen típusú engedményeket tett az EP javaslatai irányába. Olyan javaslatokra vonatkozott ez, amelyeket úgy lehetett volna értékelni, hogy az említett egyensúlyi helyzetet a versenyképesség és a környezet között még fenntartotta volna. Meglátjuk, hogy a következő időszakban az EP részéről milyen javaslatok születtek, mit tartanak fenn, mit vonnak vissza, ez a következő hetekben ki fog derülni. Én azt tudom mondani, hogy az agrárminiszterek ésszerű keretek között rugalmasak, szeretnének megállapodást kötni, hiszen – ahogy már említettem is – szeretnék elindítani az új KAP ciklusát 2023-ban biztonságosan.

– Mi a végső időpont a megegyezésre?

– Nehéz kérdés, hiszen józan számítások szerint ahhoz a folyamathoz, hogy a véglegesnek tekintett agrárpolitikai szabályok alapján felelősen véglegesítsük a stratégiai tervünket és ugyanezt megtegye a többi tagállam is, majd ezeket benyújtjuk a bizottságnak, ahol átnézik, áttárgyalják az érintett tagállamokkal a saját anyagukat, idő kell. Ezt követően ezeknek a terveknek a hazai implementációja is meg kell, hogy történjen jogi, informatikai és felkészülési oldalról egyaránt. Fentiekre figyelemmel rendkívül szűk határidőnk

maradna, ha nem sikerülne megállapodni június végén. Hiszen a tagállamoknak normál menetrend szerint idén év végéig be kellene küldeniük jóváhagyásra a stratégiai terveiket az EB-nek és kétséget ébreszt, hogy ez esetben ez a folyamat mennyire menedzselhető felelősen. Ebben az esetben a szlovén elnökség venné át a portugál elnökségtől a dosszié menedzselését, de nem szeretnék ennyire előreszaladni. Én bízom a júniusi megállapodásban.

– Miközben van ami még mozog, mi az, ami már biztos?

– Alapvetően megállapodás született abban már októberben – ezt mi is elfogadtuk –, hogy a közvetlen támogatásokon belül egy angolul eco-scheme-nek nevezett, magyarra agrár-ökológiai alaprogramként fordított és AÖP-ként rövidíteni szándékozott új program indul. Ez egy éves környezeti hozzáadott értékkel bíró termelési gyakorlatok vállalása a gazdálkodó részéről, hasonlóan az agrár-környezetgazdálkodási programhoz. Annyiban mégis különbözik attól, hogy évente ismétlődő módon választhatna a gazdálkodó arról, hogy részt vesz-e benne és milyen gyakorlatokat, támogatott módszereket választ. Legyen az például adott esetben az, hogy a területének egy részét talajforgatás nélkül műveli, talajtakarást végez, valamilyen talajkondicionáló szert használ, stb. Számos olyan termelési gyakorlatot igyekszünk majd támogatott módon beépíteni ebbe az agrár-ökológiai alaprogramba, amely a legszélesebb gazdálkodói kör számára a gyakorlatban kivitelezhető magyar viszonyok között és hozzáadott környezeti értéke van. Az ugyanakkor, hogy mennyit kell erre fordítanunk, a tartalmat is befolyásolja, hiszen annak megfelelően lehet majd véglegesíteni, hogy mihez tudunk támogatást biztosítani ennek keretében. A tartalom tekintetében is több kérdés van még, a tekintetben, hogy mindez rá fog épülni a valamennyi termelő számára elérhető alaptámogatásban lévő környezeti

kondicionalitási feltételrendszerre. Magyarul, a háromszintű környezeti feltételeknek való megfelelést szolgáló támogatási szint közül az, hogy majd a mostani alaptámogatásba mi kerül be, ezekben a jogszabályokban lesz majd véglegesítve. Erre tud majd piramiszerűen, magasabb szinten ráépülni az agrár-ökológiai alapprogram, amelyre – ha úgy tetszik, nagyobb hozzáadott értékkel – az agrár-környezetgazdálkodási program. Ezek tehát így épülnek egymásra és a végleges jogszabályok döntenek majd el, hogy az alapja hogyan néz ki ennek a piramisnak, ehhez kell majd véglegesíteni a „zöld koncepcióját” a 2023 után kezdődő agrártámogatásoknak.

– Váltsunk a vidékfejlesztésre, amelyre az elkövetkező években több ezer milliárd forintot lehet majd fordítani. Mire lehet számítani ennek kapcsán?

– Függetlenül attól, hogy miként fog alakulni a szabályozás 2023-tól, a kormányknak lehetősége volt már most – ha úgy tetszik, „menet közben” – a 2014-20-as Vidékfejlesztési Programhoz (VP) kapcsolódóan a 2021-es és 22-es átmeneti évben is megnövelni a vidékfejlesztési támogatásokhoz kapcsolódó nemzeti hozzájárulást. Ennek köszönhető, hogy az 1414 milliárd forintos keretösszegű, 2014-20 közötti Vidékfejlesztési Programunk felhasználható forrásnagysága tulajdonképpen most 1500 milliárddal megemelkedett. Ennek az 1500 milliárd forintnak pedig az optimális, a mezőgazdaság, az élelmiszeripar vagy éppen a vidék szempontjából történő, leghatékonyabb felhasználását

kezdtük meg. Az április, május, június hónapban megjelenő mostani pályázati csomagunk már ennek a „jövőképek” a mostani intézkedésekben történő lecsapódása.

– Mit szeretnének?

– Azt gondoljuk, hogy az agrárgazdaság és az élelmiszeripar olyan gazdasági ágazat, amely tartósan, kiszakíthatatlan módon a magyar gazdaság egyik alap- és húzóágazata. Ezért a korábbi időszak tapasztalatai alapján – arra fókuszálva, hogyan kell akár hozzáadott értéket, akár termelékenységet növelni – állítottuk össze a pályázati csomagot. Ugyanis a termelékenység és a hozzáadott érték növelésével lesz megalapozott az a további növekedési pálya, amit az élelmiszeripar gazdaságnak szánunk. Éppen ezért, amikor ezt a mostani pályázati csomagot nézzük, ezt a két alapelvet láthatjuk viszont, plusz ezek mellett megjelenik még egy fontos alapelv. Az, hogy bővíteni tudtuk a forrásban részesülő gazdaságok, vállalkozások körét azokkal is, amelyek közülük az elmúlt években a fejlesztéseikhez, az előrelépésükhöz ilyen típusú támogatásban nem tudtak részesülni. Nem került le tehát a fókusz a nagy hozzáadott értékkel bíró állattenyésztésről, kertészetéről, de kiegészült a támogatási lehetőség az élelmiszeripar fejlesztésére történő nagyobb forrás biztosításának a lehetőségével a hozzáadott érték teremtés érdekében. Más kérdés, hogy van most módunk a szántóföldi növénytermesztésben is a termelékenységet célzott módon növelő fejlesztéseket támogatni. Hiszen egyik oldalon a precíziós átálláshoz vezető

úton szeretnénk a gazdálkodóinkat ösztönözni és motiválni, erről fog szólni a precíziós támogatási pályázatunk. A másik oldalon pedig egy olyan hiányt is szeretnénk kezelni, amely a terménytárolás, -szárítás, -tisztítás technológiájában érzékelhető volt az ágazatban. Ehhez is nagyon komoly segítséget nyújtunk.

– Mi a helyzet az élelmiszeriparral?

– Az élelmiszeripar esetében volt a VP-ben mikro- és kisvállalkozások számára elérhető a pályázati forma. Olyan döntés született, hogy léptéket tudunk váltani ebben a tekintetben. Továbbra is figyelünk a kicsikre, de kinyitjuk a lehetőséget az élelmiszeripari közepes és nagyméretű vállalkozások számára is. Sőt, hogy egy további korlátot is lebontunk, már nemcsak valamilyeni méretben működő élelmiszeripari vállalkozás számára tudunk forrást biztosítani, hanem lazítottuk azt a korábbi szűkítést, amely az előállított termékek tekintetében jelentkezett. Például ha valaki többszörösen feldolgozott terméket – például ízesített joghurtot – készít, az eddig ilyen típusú támogatásra nem lehetett jogosult a VP-ben, sőt más operatív programban sem. Tehát minden termékfajta irányuló fejlesztés most már a VP-ben támogathatóvá válik. Ezen alapelvek mentén próbáltuk összerakni ezt a 2021-közepén kijövő pályázati csomagot és természetesen már készülünk az újra. Hiszen az is fontos, hogy egy ilyen nagyságrendű forrást, mint ami a kormány által a következő hét évre biztosított 4265 milliárd forint, akkor tudjuk jól felhasználni, ha ütemezetten

Pályázat:
600
milliárd Ft

és folyamatosan tudjuk megjelentetni az erre vonatkozó pályázatainkat. Azt is lehetővé téve, hogy az elbírálást végző intézményrendszer számára a több ezer vonatkozó pályázatot feldolgozhatóvá tegyük. Tehát ütemezetten hirdetünk és ütemezetten fogadunk be pályázatot.

– Hogyan néznek ki ezek a források?

– Az, hogy a magyar kormány 80 százalékra emelte a nemzeti költségvetésből finanszírozott társfinanszírozás mértékét, a gyakorlatban azt jelenti, hogy 2027-ig nemzeti költségvetésből 3300 milliárd forintot teszünk hozzá az uniós forrásokhoz, amelyek az ezermilliárd környékén vannak. Ez jól érzékelhető azzal, ha úgy fogalmazunk, hogy háromszorosára nő a program. Amikor 7000 milliárd körüli összegről beszélünk, arról van szó, hogy az említett forrásokhoz kapcsolódik hozzá a 100 százalékban uniós forrásból finanszírozott, közvetlen támogatásoknak a köre, ilyen a területalapú vagy az agrár-ökológiai támogatás. A pluszban érkezett 1500 milliárd forint pedig a 2021-22-ben leköthető forrásoknak a nagyságrendje. Ebből a lekötéseket tekintve mintegy 900 millió forintnál tartunk, részben a tavaly ősszel meghirdetett nagy állattartó telep korszerűsítési és kertészeti pályázatainkhoz kapcsolódó forráslekötés révén, részben a később meghirdetett pályázatokkal. A tavaly meghirdetett nagy infrastrukturális fejlesztésekre körülbelül 280

milliárd forintot fordítunk, most 600 milliárd forint értékben hirdettünk és hirdetünk meg pályázatokat. Ezek nagyságrendje azonban – tehát a beérkezett és támogatásra kerülő forrásoké – minden bizonnyal nagyobb lesz. Az nem biztos, hogy annyival, mint a nagy állattartó telepekre kiírt pályázat esetében, hiszen annál a beérkezett igény ötször annyi volt, mint az eredetileg meghirdetett keret. Biztos vagyok azonban benne, hogy nagyobb lesz a jó pályázatokhoz kapcsolódó forrásigény, mint amennyit eredetileg beállítunk – akár a kertészeti üzemek megújítására most meghirdetett vagy akár a precíziós gazdálkodásra meghirdetendő pályázatunk esetében – de ezeket örömmel fogjuk finanszírozni.

– Ide kívánczok Balog Zoltán egy gondolata arról, amit közelmúltbeli püspökké szentelésekor mondott, hogy lehetnek nagy ívű programjaink, ha közben magát az embert nem sikerül elérni. Én ebből – egy elcsúsztatott gondolat-párhuzammal – azt hoznám ide, hogy miként lesz az ott élők számára élhetőbb a vidéki Magyarország?

– A legfontosabb mindig a munka, ha van munka, akkor van jövőkép is helyben. Ez tehát az első. Ennek a programnak az eredménye pedig sok tízezer stabil új munkahely és a meglévő esetében is azoknak a biztonsága.

Emellett pedig a Magyar Falu Program a vidéki települések infrastrukturális és szolgáltatásbeli javítását segíti, amelyek nem megfelelő volta adott esetben hiányérzetet okozhatott eddig az érintett kistelepüléseken. Akkorát, ami erősítette azokat a már megfogalmazódott gondolatokat az ott élő fiatalabb generációkban, hogy nem érdemes ott maradni. Tehát ennek a folyamatnak a megfordításán dolgozunk. A Magyar Falu Program az említett infrastruktúra és szolgáltatás – orvosi rendelő, óvoda, bölcsőde – megteremtését célozza az érintett térségekben, mi

pedig a gazdasági részére fókuszálunk, amely az értékteremtő munkának a lehetőségét biztosítja. Emellett nekünk is vannak természetesen olyan pályázataink, amelyek az életminőség javítására irányulnak, most is hirdetünk például a külterületi utak rekonstrukciójára pályázati forrást. Ugyanígy él és működik a kistelepüléseknek az egyedi szennyvízkezelési rendszerek kiépítésére vonatkozó pályázata ott, ahol nem lehet a nagy, településszintű, kollektív szennyvízkezelési megoldásokat alkalmazni. Az alap infrastrukturális szolgáltatásoknak a fejlesztésébe tehát ennek a programnak a révén mi is bekapcsolódunk. A következő időszakban pedig minden bizonnyal még jobban be fogunk kapcsolódni ennek a forrásnak a közreműködésével, de az a típusú gondolat, amely a vidéki élet javításának a célját tűzte ki zászlajára, leginkább a már említett Magyar Falu Programban teljesebbé válik. Együttműködésünkkel szeretnénk azt a célt szolgálni, hogy a minőségi életfeltételek megteremtésével erősítsük ezeket a településeknek a megtartó erejét. Megfordítva vagy megállítva azt a trendet, amit az elmúlt évtizedekben mindannyian megéltünk és amely a kérdést is indokolta.